

Torhamns bageri

Enligt uppgift lärde "Bagar-Hans" upp Olle Holgersson (Olle bagare) som grundade eller tog över Torhamns bageri 1927. Denne Bagar-Hans är sannolikt Hans Henriksson som föddes 1849 i Torhamn och avled 1933 i Torhamn. Han är antecknad som bagare i församlingsboken 1912-1930. Han hade bageri i ett stenhus på Gölvägen på tomten Torhamn 3:14, mitt emot där affären ligger idag. Han hade då en så kallad torgkärra (kärra med stora hjul) för att transportera brödet.

En svåger till Olle bagare (Helge Niklasson, far till Rune Niklasson) hade en smedja på granntomten. Den tog senare Olle och hans bror Arnold över och byggde om. Den var då bara ett skal, så en murare Sjöström från Jämjö murade en ugn. Övervåningen inreddes till en tvårumslägenhet där Arnold och Eva bodde till att börja med. Därmed startade Torhamns bageri (fastighet Torhamn 3:15).

Någon gång under senare delen av 1940-talet byggde man till med ett rum i bageriet och ett rum på övervåningen. Nu köptes en ny ugn och enligt Rune Niklasson var det en modern sådan med tre ugnar i en. Denna ugn fanns kvar när bageriet lades ner.

Bageriet drevs av Olle bagare tillsammans med brodern Arnold. Byggnaden – som ursprungligen byggdes som smedja innan bageriet flyttade in – är nu riven och endast grunden finns kvar på adressen Sandhamnsvägen 40. Bageriet drevs från 1943 i den här byggnaden och las ner på 1970-talet, sannolikt 1975. Bageribyggnaden revs ca 2008. Peter Olausson bor idag i boningshuset.

Arnold satte ofta degarna själv. Var inte han där så tog det längre tid att få till dagens bak. Gunnar Fröjd, Gösta Andersson och Rune Niklasson var också bagare och körde ofta bilen. Rune Niklasson berättar att kalla vintrar när isen höll, så körde man ut till Ungskär med brödbilen och hade då med varor till affären samtidigt som man körde ut sitt bröd. Innan de skaffade en bil för transporter hade de en MC och körde omkring med. Det var Gunnar Fröjd som brukade köra den. Flera i bageriet var involverade i Torhamns GOIF och brödbilen var egentligen föreningens matchbil.

Man bakade flera bakverk som med tiden blev ganska berömda, som Torhamns utsökt goda rågbröd, rågskorpor, rågbullar, systerkaka, kransar, men man bakade även frallor, VR-bröd, wienerbröd och småkakor. Tårtor bakades på beställning. Evert Karlsson berättar: *"I början av 1950-talet körde jag runt i östra skärgården med några "höjdare" från Sieverts kabelverk samt några högre tjänstemän från Fortifikationen. Det blev matrast vid Grebbegården, men i matkorgarna fattades bröd. Då skickade man Carlssons taxi till Arnold bagare efter rågbröd och det föll herrarna i smaken så det blev en taxiresa till för att köpa det bröd som fanns kvar i bageriet."*

Gunnar Fröjd, Eva Holgersson, Holger Olsson, Gunnar Magnusson, Marianne Johansson och Arnold Holgersson utanför bageriet i Torhamn. Fotot ägs av Marianne Johansson.

Många ungdomar i Torhamn hade sitt första jobb där med att göra rent bakplåtar, packa bröd i plastpåsar och annat då det var ledigt från skolan. I övrigt bestod personalen av Arnold Holgersson och hans fru Eva, Olle Holgersson, Gunnar Fröjd, Rune Niklasson, Gösta Andersson, Ingmar Jonasson, Marianne Johansson (gift Blomberg), Gun Magnusson (gift Nilsson), Roland Karlsson, Arne Holgersson och Holger Olsson.

Uppgifterna är insamlade av studiecirkeln Rotbygd under 2014 och kompletterade av Jan Johansson, Evert Karlsson med flera.